

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIOR CERTIFICATE EXAMINATIONS

SETSWANA PUOTLALELETSO YA NTLHA (FAL)

PAMPIRI YA BOBEDI (P2)

2016

MADUO: 70

NAKO: Diura di le 2

Pampiri e, e na le ditsebe di le 18.

DITAELO LE TSHEDIMOSSETSO

1. Buisa ditaelo le tshedimosetso ka kelotlhoko pele o ka simolola go araba dipotso.
2. O se ka wa leka go buisa pampiri yotlhe. Lebelela lenaane la diteng mo tsebeng e e latelang, mme o tshwae dipotso go tswa mo dikwalong tse o di buisitseng monongwaga. Morago ga moo tlhopha dipotso tse o batlang go di araba.
3. Pampiri e, e na le DIKAROLO di le NNE:

KAROLO YA A:	Padi	(35)
KAROLO YA B:	Terama	(35)
KAROLO YA C:	Dikgangkhutshwe	(35)
KAROLO YA D:	Poko	(35)
4. Araba dipotso di le PEDI fela, potso e le NNGWE go tswa mo dikarolong TSE PEDI tse di farologaneng:

KAROLO YA A: PADI
Araba potso e le NNGWE go tswa mo pading e o e buisitseng.

KAROLO YA B: TERAMA
Araba potso go tswa mo terameng e o e buisitseng.

KAROLO YA C: DIKGANGKHUTSHWE
Araba dipotso TSOTLHE go tswa mo dikhutshweng tse di boditsweng.

KAROLO YA D: POKO
Araba dipotso TSOTLHE go tswa mo mabokong a a boditsweng.
5. Lenaanenetefatso le tla go thusa mo tlhophong ya dipotso.
6. Latela ditaelo tse o di neetsweng go tswa mo KAROLONG NNGWE le NNGWE ka kelotlhoko.
7. Kwala palo ya dikarabo jaaka di tlhagelela mo pampiring ya dipotso.
8. Simolola KAROLO NNGWE le NNGWE mo tsebeng e NTŠHWA.
9. Tiriso ya nako e e tshitshinngwang: Metsotso e le masomeamarataro (60) e dirisiwe mo KAROLONG NNGWE le NNGWE.
10. Kwala ka mokwalo o o phepa o o bonalang.

LENANEO LA DITENG

Tsebe e, e tla letla batlhatlhojwa go tlhopha dipotso tse ba batlang go di araba kwa ntle ga go buisa pampiri yotlhe.

KAROLO YA A: PADI		
Araba potso go tswa mo pading e le NNGWE e o e buisitseng.		
POTSO	MADUO	TSEBE
1. <i>Morabaraba</i>	35	5
2. <i>Bogosi Kupe</i>	35	7
KAROLO YA B: TERAMA		
Araba dipotso TSOTLHE go tswa mo terameng.		
3. 'Ba tla nkitse'	35	10
KAROLO YA C: DIKGANGKHUTSHWE		
Araba dipotso TSOTLHE go tswa mo dikgangkhutshweng.		
4.1 'Lenyalo ke kgetsi ya lesogodi'	18	13
4.2 'Ke tla thuswa ke mang'	17	14
KAROLO YA D: POKO		
Araba dipotso TSOTLHE go tswa mo mabokong.		
5.1 'Ke go tsenya phatsimane'	17	16
5.2 'Ntwa ya 1939–1945'	18	17

LENAANENETEFATSO

Lebelela lenaanenetefatso le le latelang go bona gore o arabile dipotso tse di tlhokegang:

KAROLO	NOMORO YA POTSO	PALO YA DIPOTSO TSE DI ARABIWANG	TSHWAYA POTSO E O E ARABILENG (✓)
A: PADI	1–2	1	
B: TERAMA	3	1	
C: DIKGANGKHUTSHWE	4	2 (4.1 + 4.2)	
D: POKO	5	2 (5.1 + 5.2)	

ELA TLHOKO: Netefatsa gore o arabile dipotso go tswa mo dikarolong di le PEDI fela.

KAROLO YA A: PADI

Araba potso e le NNGWE fela mo karolong e.

POTSO 1: MORABARABA – SJ Lebetho

Buisa dinopolo tse di latelang, mme morago o arabe dipotso.

1.1 NOPOLO A

'Morwesi moratiwa, fa e le gore o tla tsamaya o reeditse batho ba o sa mpoleleleng gore ke bomang, gona ke gore ga o ntshepe le e seng. Ntheetsa tthe, fa ke bua le wena. Ke bua boammaaruri.

Ga go sepesepe fa gare ga me le Ntshetsana.'

'Jaanong o ne a itiseditse eng kwa gaeno?'

'Morwesi tthe, kana ke go raya ke re ga go na Ntshetsana yo o neng a itisitse kwa gae. E ka re wena o ise o itise kwa gae, Ntshetsana a itise?'

'Wena, Ntshimane ka loleme lo lo borethe, o tlile go ntatswatatswa ke bo ke sala ke go dumela. Bona ka moo o itseng go bua ka gona, o kgonne go tsietsa tsala ya me e kgolo Ntshetsana.'

'Ke mo tsietsa ke reng?'

'Le fa ke mo tshwaya phoso, ga ke mmone molato, gonne a ka se ke a itlisa kwa go wena. Ke wena o mo simolotseng. Mme nnete ke gore le fa a sa itse, a ka nna a itatola.'

'Morwesi, o itse gore ke eng? Ke lobaka re bua, mme re sa bue sepe. Ke setse ke fela pelo jaanong. Fa e le gore o eme ka maoto a le mabedi mo godimo ga dipuo tsa batho bangwe, o itse gore o mphedisa pelo. O mpolelele fa e le gore o ikaeletse ...'

'Aa, letswalo le le molato le ikatlhola ka bogale.'

1.1.1 Tlhopho karabo e e nepagetseng.

Bontle le Mmakgosi e ne e le ditsala tsa ga ...

A Morwesi.

B Ntshetsana.

C Mmule.

D Naome.

(1)

1.1.2 Mpute o ne a le mathomantsi. Tshegetsisa tlhagiso e ka lebaka.

(2)

1.1.3 Ke eng se se tlhobogantseng Ntshimane le Mpute?

(2)

1.1.4 A go ne go siame gore Mpute a tshameke ka basetsana jaaka a ne a dira ka Morwesi le Bontle? Tshegetsisa ka lebaka.

(2)

1.1.5 Ke kakanyo efe e Ntshimane a neng a e tlhagisa mo lekwalong le a neng a le kwaletse Mpute fa ba ne ba rulaganya loeto?

(2)

- 1.1.6 Ntshimane o ne a ithutela go nna eng? (1)
- 1.1.7 Neela maina a basetsana ba le BABEDI ba ba neng ba imisitswe ke Mpute. (2)
- 1.1.8 A mmaagwe Morwesi o ne a itumelela go intsha ga Morwesi le Ntshimane? Tshegetsatsa ka lebaka. (2)
- 1.1.9 Ke eng sa botlhokwa se Ntshimane a se lemogileng ka Mpute? (2)
- 1.1.10 Morero wa padi e ke eng? (2)

1.2 NOPOLO B

'Nna ga ke go tshepe. Ga ke tshepe ope jaanong.' Morago ga tidimalo e e nnileng jaaka nako e motho o bulang tsebe ya lokwalo go simolola kgaolo nngwe e e fapaaneng gotlhegotlhe le e a sa tswang go e buisa, Mpute a mmotsa gore o tlhotse a dira eng maabane. Go tloga foo ya nna dikgang tse di botlhofo fela go fitlhela Mpute a mo laela. Nnyaya, ba laelana jaaka batho.

Fa a se na go hulara mosetsana a mo leba kwa morago. Mogopolo wa gagwe o ne o tlhakatlhakane ka ga dilo tse di neng di mo diragalela. A digela dintshi tsa gagwe fa fatshe, mme tlhaloganyo ya gagwe ya tshetshetha le naga.

'Mpute ke motho mongwe fela yo ke sa mo utlwisiseng. Ga ke itse gore ke gopola eng ka ga gagwe. Aitsane basimane, motho fa a sa itsheka, ntse a tsaya dikgang tse di sa reng sepe fela gore a netefatse fa a sa ntse a gopolwa. Botshelo bo boima fa o rata, mme o sa ratwe. Ntshimane ke mo rata fela jaaka tsala, mme o rata go ntira seloka ka go mpolelela dikgang tsa ga Mpute. Le gale botshelo bo a fetoga, le motho fela jalo.'

A tsosa matlho. Mpute o ne a ise a tsamaele kgakala. Fa a mmona a boela mo go ena gape. 'La rona letsatsi le etla. A e re le ise le tle, o ikepele mosele. Pula e re e na o nne le felo fa o ka itshubang gona. Epa mosele wa gago sentle, e se re gongwe morwalela o tla metsi a tlala ka ntlo.'

'O ntwela kae, wena Mmakgosi, ke sa go itse jaana?'

'Nnyaya, ke gore ke ntse ke se gona mo gae.'

'Ke eng o sa tla go sa le gale? Ke tlhotse ke le nosi fa letsatsi le sa le le tswa. Ke ne ke setse ke ya go robala.'

- 1.2.1 Tlhophisa karabo e e nepagetseng.

Dikgaisano tsa dikopelo di ne di tshwaretswe kwa ...

- A Phokeng.
B Tshwane.
C Moruleng.
D Garankuwa. (1)

- 1.2.2 Ditlamorago tsa go tlhoka boikanyego ga Morwesi mo go Ntshimane e nnile dife? (2)

- 1.2.3 Morwesi o itsitse jang gore Mpute le Ntshetsana ba ne ba ile mmogo kwa Rosslyn? (1)
- 1.2.4 Ntshimane le Mmule ba kopane lwa ntlha kwa kae? (2)
- 1.2.5 Maikutlo a ga Ntshimane e nnile afe, fa a utlwa gore Morwesi ga a tle go nna teng kwa moletlong wa matsalo a gagwe? (2)
- 1.2.6 Maikaelelo a gore Mpute a boleele Morwesi maaka gore ba tla fitlhela Ntshimane mo beseng fa ba ne ba felegetsa Bontle go ya sekolong e ne e le afe? (2)
- 1.2.7 Ntshimane o itsitse jang gore Morwesi o tsamaile le Mpute go felegetsa Bontle kwa sekolong? (2)
- 1.2.8 A kgang ya gore Morwesi o robetse le Bontle kwa sekolong e ne e le nnete? Tshegetsa ka lebaka. (2)
- 1.2.9 Ke eng se se tlhodileng loso lwa ga Mpute le Bontle? (2)
- 1.2.10 Ke kakanyo efe e Ntshimane a neng a na le yona ka ga Bontle? (1)

[35]**POTSO 2: BOGOSI KUPE – DPS Monyaise**

Buisa dinopolo tse di latelang, mme morago o arabe dipotso.

2.1 NOPOLO C

Banna ba rata go itse gore makolwane a a kana ka bona a ka siiwa ke Tukisang jang. Kgosi ya itse gore ba boletsa mo godimo ga eng: ya itse gore bontsi bo kgobogile legano, mme fa bo sa bone letswainyana, ditiro tsa motse di tla dika di tsamaya ka bonya. Bangwe ba ne ba tlogile kwa gae phala e lela ba ithoma ba bileliwa kgomo, nteko ba bileliwa diphirimisi fela. Ya bona medilolo ya bona, ya gopola mafoko a monna yo mongwe wa pitso ya maloba, ya itse gore go mo go yona.

Rre Serokolo a tsholetsa seatla: 'Bakwena, didimalang, kgosi e a bua.'
Ba didimalela thateng. 'Bakwena, ke malatsi a le mantsi re lo tlogedisa ditiro tsa lona. Lo fela pelo, le nna tota ke fela pelo. Metsing o sule, mme o sule a le disoga le rona. Jaanong ra reng ka disoga tsa rona? A re sala re di batla mo baneng ba gagwe?'

Ga ema rre mongwe a le lefatlha: 'Ke disoga tsa ga rraabona; fa re sa di batle mo go bona, re tshwanetse go di batla mo go mang? Nna ke le nosi ka re ba di duele. Ke rraabona.' Lekgotla la duma.

Ga ema rre mongwe a bua ka bonya. 'Bagaetsho, nna ke ne ke re ka e le mo Tukisang a sule a re ne re re ...' Ba mo didimatsa.

- 2.1.1 Tlhopha karabo e e nepagetseng.
Tukisang ke malomaagwe ...
A Serokolo.
B Obakeng.
C Moremi.
D Kgosi. (1)
- 2.1.2 Matlhodi o ne a tswa kwa motsaneng ofe fa a tla nyalwa kwa Phiritona? (1)
- 2.1.3 Lebaka legolo le le dirileng gore Tukisang a atlholelwe kgomo ke lefe? (2)
- 2.1.4 Goreng Modimoeng a ne a thusa Obakeng ka tlhoafalo? (2)
- 2.1.5 O akanya gore go ne go tlike go diragala eng ka Obakeng fa Modimoeng a ne a sa timeletsa basimane ba ga Tukisang kwa logageng? (2)
- 2.1.6 Tihalosa se se sa tlwaelegang se Matlhodi a neng a batla go se dira morago ga go utlwa pegi ya loso lwa monna wa gagwe. (2)
- 2.1.7 Modimoeng o thusitse Obakeng jang go timeletsa motlhala wa dikgomo tsa mmuso? (2)
- 2.1.8 A Modimoeng o ne a dira tshiamo ka go thusa Obakeng go nyeletsa basimane ba ga Tukisang? (2)
- 2.1.9 A go a gakgamatsa gore Matlhodi le Modimoeng ba bo ba boelane kwa bokhutlong? Tshegetsatsa ka lebaka. (2)
- 2.1.10 Ke karolo efe ya botlhokwa e Motlhoiwa a e tsereng mo go sireletseng kgosi? (2)

2.2 NOPOLO D

A itse gore ga go ka mokgwa o mongwe, a dula fa fatshe. 'Fa o tshwanetse go itse, ngwanaka, ke tshwanelo gore o utlwe ka nna.' A didimala, a kgaratlha le maikutlo a a neng a batla go mo hupetsa mowa. E ne e tla bo e le sa ntlha fa e sa le go tloga morago ga loso lwa ga Oshupile ba bulelana mafatlha. A bitsa morwae gore a dule gaufi nae. A simolola ka letsatsi la fa Modimoeng a fapogela mo motseng wa Magogong.

A didimala lobaka lo loleele. Jaanong a tthaloganya dilo tse dintsi tse di neng di ntse di le bofitlha mo go ene; gore ke eng Modimoeng a ne a sa batle a nna malatsi a mantsi kwa nageng a ise a ye go tlhaga kwa gae, mme fa a ka tla a bolela setlhabi e be e le gore moeka o tla lala a sa robala; a gakologelwa gore letsatsi la ntlha fa a utlwa leina la gagwe o ne a itumela thata. 'Ehe, ga ke ngwana wa ga Oshupile?'

A utlwa e kete o bua a bifile; a atamela. 'Obakeng, ngwanaka ... ke ne nka dirang fa ke nyetswe ke rata rre Modimoeng?'
 'Mma, ga o ntlhaloganye; wena o utlwa e kete ka re o molato. Ga ke rialo.'
 'Nna ga ke rialo.'

- 2.2.1 Tlhopha karabo e e nepagetseng.
 Rraagwe Obakeng ke ...
- A Motlhoiwa.
 B Botipe.
 C Modimoeng.
 D Serokolo. (1)
- 2.2.2 Ke tiragalo efe e e go bontshang fa Tukisang a ne a rata barwa ba gagwe? (2)
- 2.2.3 Mmaagwe Obakeng o ne a ikutlwa jang morago ga gore a lemoge fa Obakeng a kopane le Modimoeng? (2)
- 2.2.4 Tlhagisa semelo se se neng se dira gore Sajene Botipe e nne lepodisi le le tshabegang. (2)
- 2.2.5 Naya lebaka le le tlhotlheleditseng Obakeng go utswa dikgomo tsa mmuso. (2)
- 2.2.6 Modisa o ne a dirang fa Obakeng a utswa dikgomo tsa mmuso? (1)
- 2.2.7 Mafoko a, 'Modimoeng a ne a sa batle a nna malatsi a mantsi kwa nageng a ise a ye go tlhaga kwa gae' a go raya eng ka ga maikutlo a Modimoeng mo go Matlhodi? (2)
- 2.2.8 Ke kwelano efe e e tlhagelelang mo pading e? (2)
- 2.2.9 A bokhutlo jwa padi e nnile jo bo itumedisang? (2)
- 2.2.10 Tlhagisa lebaka le le dirileng gore Modimoeng a bidiwe dimo. (1)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA A: 35

KAROLO YA B: TERAMA**MOLATSWANA WA GAETSHO – DMG Sekeleko**

Araba dipotso TSOTLHE mo karolong e.

POTSO 3: 'BA TLA NKITSE' – SJ Shole

Buisa dinopolo tse di latelang, mme morago o arabe dipotso.

3.1 NOPOLO E

(Go maitsiboa kwa motseng)

BOIPELO: Motswedi moratiwa, go tla siama. Ka re ka moso ka nako e, re tla bo re feditse tironyana e ya rona. Ka re bathonyana ba Temba ba tla nkitse. Ramarumo ga a itse sepe ka tiro ya madi.

MOTSWEDI: *(O bua a tshwenyegile)*
Mme fela leano la rona e nne khupamarama. A mmutla o se rothe madi ka gope. Golo fa re tshwere phage ka mangana. Fa re ka atlafala re tla phunyetsa pudungwana dintsi. Re tshwanetse go iphutha metihala.

BOIPELO: *(Ka go gomotsa)*
Nnyaya Motswedi mokapelo, re ka se palelwe. Leano la rona ke le le popota thata. Ga ke tshepe go na le motho yo o ka belaelang fa Ramarumo a se na go tlhokafala. Ke setse ke go kaetse gore Ramarumo o kgweetsa e kete o tebetswe ke loso. Le gona o a nwa. O itse sentle gore o nwa bojalwa boemong jwa mogodungwana.

MOTSWEDI: *(O sa ntse a tshwenyegile)*
Le fa go le jalo, re tshwanetse go itota. Ga go ope yo o tshwanetseng go itse se re se dirileng. Fa magogwe a ka belaela lomepe, o itse re tla wela ka lemena le re le ikepsetseng.

3.1.1 Tlhopha karabo e e nepagetseng.

Boipelo o ne a nyetswe ke ...

- A Moswinini.
- B Ranko.
- C Ramarumo.
- D Motswedi. (1)

3.1.2 Lebaka le legolo la kopano ya Boipelo le Motswedi ke lefe? (2)

3.1.3 A mafoko a ga Boipelo a gore 'bathonyana ba Temba ba tla nkitse' e ne ya nna nnete? Tshegetska ka lebaka. (2)

- 3.1.4 Ditlamorago tsa ditiro tse di maswe tsa ga Boipelo e nnile dife? Neela di le PEDI fela. (4)
- 3.1.5 Naya lebaka le legolo le le tlhotlheleditseng Boipelo go bolaya monna wa gagwe. (2)
- 3.1.6 Ramarumo o tlhokafetse jang? (2)
- 3.1.7 A leano la ga Boipelo le Motswedi la go nyalana le ne la atlega? Tshegetska ka lebaka. (2)
- 3.1.8 Ke eng se se botlhokwa se Moswinini a se lemogileng ka ga loso lwa ga Ramarumo? (2)

3.2 NOPOLO F

BOIPELO:	<i>(Ka makgakga)</i> Mma o diegisa rra. Motlhaope o batla go ya go tlhola dikgomo fa a tsena kwa gae.
MOKGADI:	Ruri ngwanaka o mookana motlhabamotlhagoledi. Nna ga nkitla ke itlhoboga. Ke nna mmaago, ke tla ema le wena le fa e ka na ka dikgadima tsa go tlhokisa digatlihamelamasisi, bopelokgale. Sala sentle ngwanaka. <i>(O a tswa)</i> <i>(Go utlwala sejanaga se duma se tswa)</i>
BOIPELO:	<i>(Ka go bitsa)</i> Motswedi! ba tsamaile.
MOTSWEDI:	<i>(Ka go hemela kwa godimo)</i> Ke ne ke tshogile. Ke ne ke nagana gore ba tla nna lobaka. Go reng le ne le omana jaana? A batho ba, ga se batsadi ba gago?
BOIPELO:	<i>(Ka lenyatso)</i> Batsadi ba ba tholelang bana ba bona, o ba bitsa batsadi? Nnyaya, ga ba nthate.
MOTSWEDI:	Se tshwenyega, o na le nna, nna Motswedi morwa Phalane. Motswedi wa menate le botshelo jwa namatshego.
BOIPELO:	<i>(Ka go tshoga)</i> Tlogela go ipoka ka o no o hunyeditse mogatla e kete o ntšwa. Ke gona o phuthologang jaanong. <i>(Ba tshoga mmogo)</i>

3.2.1 Tlhopha karabo e e nepagetseng.

Ditiragalo tsa teramakhutshwe e, di diragalela kwa ...

- A Klipdrift.
- B Mabopane.
- C Tlhabane.
- D Temba.

(1)

- 3.2.2 Naya maina a batsadi ba ga Boipelo. (2)
- 3.2.3 Lebaka le legolo le le dirileng gore batsadi ba ga Boipelo ba ye go mo tlhola ke lefe? (2)
- 3.2.4 Ramarumo o tlhokafaletse kwa kae? (1)
- 3.2.5 Thitokgang ya teramakhutshwe e ke eng? (2)
- 3.2.6 Ke eng se se go itumedisitseng ka bokhutlo jwa teramakhutshwe e? (2)
- 3.2.7 Go ne go tla diragala eng fa Ramarumo a ka bo a sa kwala tshupaboswa? (2)
- 3.2.8 Maitsholo a ga Boipelo mo batsading ba gagwe, a ne a ntse jang? (2)
- 3.2.9 Ke eng se se neng se dira gore Motswedi a nne mafolofolo mo leratong lwa gagwe le Boipelo? (2)
- 3.2.10 O ithutile eng ka modiragatsi Boipelo? (2)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA B: 35

KAROLO YA C: DIKGANGKHUTSHWE

Araba dipotso TSOTLHE mo karolong e.

POTSO 4: NGATANA YA LEHUMO – KM Mbonani le ba bangwe

Buisa dinopolo tse di latelang, mme morago o arabe dipotso.

4.1 'LENYALO KE KGETSI YA LESOGODI' – MI Siko**NOPOLO G**

Mokgethi a se tlhole a senya nako, a se leke le go fitlha mafoko a ga mmaagwe fa a begela Lebogang.

'Ga ke batle gore e re ka moso fa re tsena mo lefifing re bo re lela, kgotsa ga o ise o lemoge fa mme a go ntshetsa a masweu fela malatsi a? Setlhare sa mosi ke go o katoga. Fa nka bo ke sa go rate nka bo ke sa go tlhalosetsa tsotlhe tse mme a di buileng.'

'Mokgethi go boima go kgaogana le lekau la go tshwana le wena, ke tla leka go go itebatsa gonne go pateletsa ga go thuse sepe.' Lebogang a tobetsa seyalemowa molodi wa simolola gape. Bobedi jwa fetoga dimumu go fitlha molotsana o ya bokhutlong. Tladimothwana ya ratha, ga sala go didimetswe go lebanwe mo dithakeng tsa matlho. Bobedi jwa kgaogana morago ga go utlwelela '*LET'S JUST KISS AND SAY GOODBYE*' go sa balege.

Morwa Dithole o ne a le mo ngwageng wa boraro kwa kholetšheng ya katiso ya Sekeresete ya Mankwe gaufi le Mogwase. Lebogang o kile a tswiwa ke dijo mo ganong, go ne go se kgakala gore ba golagane semmuso. Botshelo bo ne bo tsamaela Mokgethi jaaka leotwana la koloi, go se sepe se se mo rwesang diatla mo tlhogong.

Phatwe o ne a roga fa a gapiwa maikutlo ke mmabontle kwa mmamadikwadikwaneng. Mmino wa go dikologa o sa le o agela mo go ena a ise a bue ka lentswe la banna.

4.1.1 Tlhophisa karabo e e nepagetseng.

Rraagwe Mokgethi ke ...

- A Morwasi.
- B Dithole.
- C Mogasi.
- D Mogwasi.

(1)

4.1.2 Goreng mmaagwe Mokgethi a ne a sa rate Lebogang?

(2)

4.1.3 Ke ka ntlha ya eng Mokgethi a ne a reetsa kgakololo ya ga mmaagwe ya go mo kgaoganya le Lebogang?

(2)

- 4.1.4 Mokgwa o Lebogang a amogetseng kgaogano ya gagwe le Mokgethi ka ona, e mo senola e le motho yo o ntseng jang? Naya dintlha di le PEDI. (4)
- 4.1.5 Ditlamorago tsa go tlohphelwa mosadi ga ga Mokgethi e nnile dife? (2)
- 4.1.6 Mokgethi o ne a nyala mang? (1)
- 4.1.7 Ke thuto efe e o e ithutileng mo kangkhutshweng e? (2)
- 4.1.8 Tlhalosa ka boripana se se dirileng gore Mokgethi a tshabe kwa ntlong ya gagwe. (2)
- 4.1.9 Fa o ne o tshwanetse go tlohpha molekane o ne o ka tlohpha mang magareng ga Lebogang le Morwesi? Tshegetsisa ka lebaka. (2)

4.2 'KE TLA THUSWA KE MANG' – PJ Mathibe

NOPOLO H

Mosimane wa rona, Phale, o belegwe ka 1980 mo mongweng wa metsana e e aparetsweng ke kgogola ya dipolao. O fitlhetse botshelo bo ntse bo se na kwa pele le kwa morago. Seno se ka re raya sa re go raya gore mo go ena botshelo bo ne bo ntse bo siame. Ka ntlha ya bongwana, o ne a sa kgone go farologanya tshiamo le tshiamololo; boammaaruri le maaka, motho yo mogolo le yo monnye. Dilo di ne di tshwana fela mo tlhaloganyong ya gagwe.

Phale o godile go le jalo a bo a fitlha kwa sekolong go ntse go le jalo. E nnile ka lesego fela gore batsadi ba gagwe ba bo ba ntse ba tshela jaaka batho bao ba falotseng mo dikotsing tsa dintsho tse di neng di bonwa letsatsi ka letsatsi. Mo botshelong jwa gagwe, go bona setopo sa motho se le mo mmileng le go tshamekela fa ditopo di leng teng e ne e se selo se se tshosang. Tota e ne e le sengwe se se tlwaelegileng.

Gongwe ka ntlha ya go tlhoka mabala a go tshamekela le go ikotlolola, ba ne ba tshameka fela gongwe le gongwe, mme ka go rialo go ne go direga gore ka dinako dingwe ba wele ditopo tsa batho ba ba bolailweng ka mekgwa e e farologaneng. Kana le teng, e ne e re fa ditopo di rwalwa ke maphodisa, ba bo le bona ba ntse ba rototse matlho ba rata go bona ka fa yo mongwe o tlhailweng kgotsa a remilweng ka teng.

4.2.1 Tlhophisa karabo e e nepagetseng.

Phale o tsetswe ka ngwaga wa ...

- A 1976.
- B 1978.
- C 1980.
- D 1986.

(1)

- 4.2.2 Nkokoagwe Phale o tlhokafetse jang? (2)
- 4.2.3 Phale o amilwe jang ke loso lwa ga nkokoagwe? (2)
- 4.2.4 Ke eng se se neng se lwelwa ka ngwaga wa 1976? (2)
- 4.2.5 A ditiragalo tsa khutshwe e, ke tsa motsi wa segompiono kgotsa wa bogologolo? Tshegetsa ka lebaka. (2)
- 4.2.6 Go bogela ditopo jaaka boPhale ba ne ba dira go ka ama matshelo a bana jang? Tshegetsa ka lebaka. (2)
- 4.2.7 Ke tiragalo efe e e neng ya dira gore Phale a ineye naga? (2)
- 4.2.8 Goreng go ne go le botlhokwa gore Phale a isiwwe kwa legang la bana? (2)
- 4.2.9 Ke bomang ba ba neng ba thusa Phale ka go mo isa kwa legang la bana? (1)
- 4.2.10 Ke karolo efe ya khutshwe e, e o sa e rateng? (1)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA C: 35

KAROLO YA D: POKO

Araba dipotso TSOTLHE mo karolong e.

POTSO 5: MABOKO A SETSWANA – MK Mothoagae

5.1 Buisa dinopolo tse di latelang, mme morago o arabe dipotso.

Ke go tsenya phatsimane – GK Setou

1	Phatsi, phatsi, tseke, tseke! Selo sa botlhokwa,
2	Selo se jang madi go tlogela kgetse e le leome;
3	Phatsimane tshitswana sesupa go rata,
4	Selo e reng se tsentswe monwaneng go lebalebiwe;
5	Phatsimo e gakolola molebi go jesa matlho bontle.
6	Kana o a bo o galalela jang morwadia rratsalaaka!
7	Bontle ba gago bo ka eledisa difofu pono,
8	Bontle ba gago bo ka fetola segopa sa makau dimumu
9	Sefike ga a itire a bitsa palo ya medimo a boduletse,
10	Pelo e a fufula fa a nagana go go naya matlaafuduga,
11	Nna morwa Setou ooManyane wa Morokologadi ke a go tsaya.

5.1.1 Tlhophisa karabo e e nepagetseng.

Mmoki fa a bua ka medimo o kaya ...

- A Dimumu.
- B Difofu.
- C Dikgomo.
- D Makau.

(1)

5.1.2 Phatsimane ke sesupo sa eng?

(1)

5.1.3 Nopola mola go tswa mo temaneng ya 1 o o supang gore tlhotlwa ya phatsimane e kwa godimo.

(2)

5.1.4 Mmoki o boka ka maikutlo a boitumelo. A se ke ntlha kgotsa kakanyo? Tshegetsisa ka lebaka.

(2)

5.1.5 Naya tlhaloso ya setlhogo sa leboko le.

(2)

5.1.6 Lebaka la gore phatsimane e lebalebiwe thata jaana e ka nna lefe?

(2)

5.1.7 Ke ponagalo efe ya poko e e tlhagelelang mo meleng ya 7 le 8?

(2)

5.1.8 Goreng mmoki a boeletsisa mafoko a 'Phatsi, phatsi, tseke, tseke!' mo moleng wa 1?

(2)

5.1.9 Tlhalosa bokao jwa mola wa 10.

(2)

5.1.10 Morero wa leboko le, ke ofe?

(2)

5.2 Buisa dinopolo tse di latelang, mme morago o arabe dipotso.

Ntwa ya 1939–1945 – LD Raditladi

- 1 Go kile ga tsoga leruuruu maloba,
 2 Leruuruu la marumo la dikanono,
 3 Bana ba Yuropa ba ipetsa dihuba,
 4 Komano ya bone ya utlwala le kwano;
 5 Ba re, lefatshe leno ope ga a na a le sema
 6 Banna ba Yuropa botlhe ba a le lema.
- 7 Majeremane ba tswa modutla wa kgetse,
 8 Ba itshema maruarua ba kometsa batho,
 9 Le Mapolare ba ba meletsa metse,
 10 Le kwa Austria le gone ba phura batho,
 11 Merafe ya etsa diphologolo sekgweng
 12 Di utlwile lerumo la batsomi nageng.
- 13 Bana ba thebe e setsibasehibidu,
 14 Sesweu, setala, se motshe wa godimo,
 15 Ba ara, bana ba motlhaba o morodu,
 16 Ba duma, ba etsa tladi ya legodimo:
 17 Lentswe la bona la utlwala kwa Amerika,
 18 Le rona ra le utlwa re le mono Aferika.
- 19 Majeremane ba rutla kwa Dankeke,
 20 Marumo a bone a atlolola lenaga,
 21 A thuba matlo a mantsi le dikereke;
 22 Batho ba aga mesimeng ba se dinoga,
 23 Fa nonyane tsa baba di kala marung,
 24 Di latlha mae a tsone bogororong.

5.2.1 Tlhopha karabo e e nepagetseng.

Bana ba Yuropa fa ba ne ba ipetsa dihuba, ba ne ba bontsha go ...

- A tshaba.
 B ipela.
 C ikana.
 D itshepa. (1)

5.2.2 Ke ponagalo efe ya poko e e tlhagelelang mo meleng 1 le 2? (2)

5.2.3 Ntwa e mmoki a buang ka ga yona e tsere dingwaga di le kae? (2)

5.2.4 Tlhalosa bokao jwa mela 23 le 24. (2)

5.2.5 Neela ponagalo e e tlhagelelang mo moleng wa 23. (2)

5.2.6 Neela morumo wa temana ya 4. (2)

- 5.2.7 Nopola mola go tswa mo temaneng ya 4 o o kayang gore batho ba ne ba iphitlha. (2)
- 5.2.8 Go ya ka wena, a go siame gore merafe e lwe? Tshegetsa ka lebaka. (2)
- 5.2.9 Leboko le, ke la segompiono. Tshegetsa tlhagiso e, ka dintlha di le PEDI. (2)

PALOGOTLHE YA KAROLO YA D: 35
PALOGOTLHE YA TLHATLHOBO: 70